

El 20 de febrer de 2020 a les 7 de la tarda, a la Llibreria “Pròleg” van presentar el número 57 de la revista “DUODA. Estudios de la Diferencia Sexual”, Isabel Ribera Domene, Pilar Babi Rourera i Caro Narváez Martínez. Aquest número, que té com a tema monogràfic “El cos es confessa: l’incest”, recull les ponències i col.loquis del del XIV Diàleg Magistral i del XXX Seminari públic Internacional celebrat els dies 10 i 11 de maig de 2019.

El 20 de febrer de 2020 a les 7 de la tarda, a la Llibreria “Pròleg” van presentar el número 57 de la revista “DUODA. Estudios de la Diferencia Sexual”, Isabel Ribera Domene, Pilar Babi Rourera i Caro Narváez Martínez. Aquest número, que té com a tema monogràfic “El cos es confessa: l’incest”, recull les ponències i col.loquis del del XIV Diàleg Magistral i del XXX Seminari públic Internacional celebrat els dies 10 i 11 de maig de 2019.

Oferim aquí el text de Pilar Babi Rourera:

Després de llegir “El cos es confessa: l’incest”

Bona tarda,

Moltes gràcies a Pròleg, a l'Àngels i a la Núria de Pròleg. Gràcies per acollir-nos i gràcies per tant durant tant de temps, gràcies per tant.

També gràcies Isabel Ribera per oferir-me l'oportunitat de tornar a llegir els texts.

Us vull comentar, de fet, la repercussió que els diferents articles i també els diàlegs que han propiciat han tingut en mi. Porque la Isabel ja ha fet una presentació molt adient i perquè, el que potser heu de fer és llegir els articles, llegir-los i deixar que facin dins vostre allò que hem anomenat en altres ocasions el treball de les paraules; treball és un terme un mica feixuc perquè les paraules de vegades son treball, d'altres son alegria, transformació, commoció...On m’ha dut a mi sentir aquestes paraules el dia del seminari i llegir-les després és el que us vull comentar.

Una de les inquietuds del meu fer del dia a dia és com dur la política primera - la política de la relació, la de la cura de la vida, la de les paraules en llengua materna, la de l’alegria de viure i la de la dificultat real de les coses - als espais assistencials que són molt sovint política pública. Com fer-ho sense que l’intent d’emmotllar les coses acabi traint-les, i com fer-ho sense que el patiment personal sigui massa gran.

“El cos es confessa: l’incest” és el títol del seminari i del monogràfic. Sabem que sovint el cos es confessa a la consulta mèdica; hi ha altres espais, potser fins i tot preferibles, però

aquest n'és un. El cos que es confessa cerca alleujament del patiment i busca també sentit per el patiment. Potser ambdues coses de manera indestriable. Les formes en que fem això a la consulta passen sovint per les paraules. Tot i que hi ha altres camins com ara la presència, la confiança, el compromís en relació...

Les paraules mèdiques són altres que les paraules de la llengua materna. De fet hi ha un paral·lenguatge mèdic que pot ser definitivament usurpador de la llengua materna i de la seva autoritat en els cossos i en el món. Jo no atenc criatures. La meva tasca comença amb nois i noies de 15 anys. Però l'incest és una constant en la història de patiment de moltes dones i d'alguns homes. Cal estar en escolta atenta i en disposició d'entomar; i llavors el relat apareix.

Fa uns dies llegint el seguiment que un psiquiatra feia del patiment de una dona jove molt i molt malalta mentalment hi vaig trobar registrat que ella havia explicat – si més no el que s'havia registra't - un abús a la infància. Em va semblar que el psiquiatra tenia interès real en ajudar aquella dona, pel to amb el que escrivia i les coses que li proposava. Però el registre de l'incest havia estat anotat, com una condició més, sense que obrís cap porta de significat. Com pot ser de devastador penjar en la història clínica un esdeveniment d'aquesta magnitud sense acompanyar la pacient en la cerca de sentit.

L'incest no ha estat una qüestió mèdica ni de salut, com no ha han estat les diferents formes de violència patriarcal que han arribat a la medicina a la força. A la força, per la força i amb la força de les dones per dir, per mostrar, allò que les fa patir. I a l'entrar en el univers mèdic - en realitat en l'univers assistencial públic - han esdevingut altres; modificades, maquillades. Així la metamorfosi de l'incest en maltractament a la infància o abús a la infància. Termes molt més dúctils i neutres i que sovint generen una gran confusió. De fet, cal definir una i una altra vegada què és maltractament i què és abús, que així dits, semblen més una qüestió de grau. Qui no s'ha sentit maltractada o maltractat? L'abús pot semblar l'excés d'una conducta a priori permesa, com qui abusa de la xocolata...

El llenguatge especialitzat és útil, i és segurament necessari. Cal distingir quan el llenguatge específic parla d'aspectes tècnics que precisen i aporten realitat i permeten una comunicació operativa entre experts i quan aquest llenguatge suplanta. Per a mi aquesta és una de les estratègies per dir la veritat. Quan faig servir els diagnòstics mèdics em demano: estic obrint o tancant la realitat? La finesa en la utilització del llenguatge és una de les estratègies que ajuden a estar més a prop de la veritat.

Creure les dones. Creure el que diuen com a primera manera de creure en les dones. Les dones que pateixen violència en relació a la seva parella o ex-parella expliquen amb claredat que el mon judicial no les creu. Després de ser empeses a la denúncia, el seu testimoni es

posa constantment en qüestió. No se si coneixeu el vídeo de les dones de l'Associació "las Tejedoras" que es diu "La última gota" un vídeo intens i a l'hora graciós on entre allò tràgic i allò còmic s'explica com les dones queden desacreditades en contacte amb el món de la justícia.

També he sentit algunes dones esgarrifades després de ser ateses en serveis especialitzats en l'atenció a l'abús a la infància. Aquest abús que tantes vegades és incest. Aquests llocs específics d'atenció tenen una feixuga càrrega - que sovint m'admira - i que inclou l'atenció a les criatures violentades i també una delicadíssima valoració pericial de la situació.

Doncs moltes dones es queixen de que, no solament no se les creu en aquests dispositius, si no que se'ls hi recomana ajuda psicològica traslladant-les-hi a elles el problema. "On era la mare?" es demanen en la revista tant la Candela Valle com la Patricia Meza. Doncs de vegades la mare hi era i lluitava coratjosament; més vegades de les que sembla.

En el Diàleg Magistral de la Chiara Zamboni – que es titula "Las palabras para decirlo"- es parla de la "suspició" com a lloc fonamental - com a lloc d'origen, de partença - en el pensament crític. M'ha fet pensar que la xarxa assistencial participa del pensament crític. Observa i jutja la realitat. Observa des de una suspició que tan sovint pesa damunt les dones com un llosa i les allunya i ens allunya de la possibilitat d'ajuda.

Creure'm les dones és una altra de les meves estratègies. Amb el necessari discerniment doncs no es tracta de caure en la nostra trampa preferida, en la meua trampa preferida, de la temptació del bé. Sí, creure'm les dones.

S'estan fent esforços lloables en posar atenció en el patiment femení que fins fa poc estava naturalitzat en el ser, dolorosament, dona. Esforços també des d'allò públic. Jo mateixa m'hi esforço. M'esforço en que els i les professionals tinguin formació; en que les formes d'entendre el patiment de les dones i les seves criatures inclogui les reflexions i les experiències que hem fet des del feminisme. En que els circuits de relació interprofessional siguin espais de trobada i siguin possibles i funcionin.

I m'esforço en que no guanyi el monstre institucional, el "monument" institucional -com li he sentit a dir a la Luisa Muraro - que fàcilment s'engull la bona voluntat de totes i l'usa per als seus propis fins.

Per tal de posar més veritat en aquests espais de poder públic una de les meves tretes és evitar la propaganda segons la qual és més important dir que fas que pròpiament fer-ho. Dir-ho en memòries llarguissimes i presentacions avorridissimes. Mirar d'evitar que les institucions siguin una pantalla de la realitat, una pantalla que també, suplanta la realitat.

La Milagros Rivera em donava una pista respecte a la lleialtat. Ho podeu llegir al diàleg que va seguir a la presentació de la Candela Valle. La presència dins nostre d'una lleialtat simbòlica amb estructures patriarcals, com ho son molts dels coneixements que adquirim en diferents disciplines, i com ho poden ser les estructures assistencials, ens atrapa en laberints de confusió i de cansament. Una lleialtat que rau amagada i dissimulada rere el nostre esforç i que ens fa sostenir allò que potser hauríem de deixar caure.

Estic vivint una paradoxa amb aquest esforç que potser reconeixereu; és el “fer el que puguis”. Quan davant l'absurd d'una càrrega insostenible o d'un encàrrec perniciosos que ens sacseja, ens diuen, ens diem de vegades: “Fes el que puguis”. Fer el que puguis pot ser un exercici de llibertat si has renunciat prèviament als guanys, si les llinadures del treball en la funció pública no t'enlluernen, si has revisat les teves lleialtats i has posat el teu cos en empara. Llavors portes el teu fer a poder fer alguna cosa.

Però de manera simultània i en el meu cas amb molta inquietud “fer el que pots” és un exercici de sotmetiment.

No se si coneixeu el llibre Florescència de la Kopano Matlwa. En mi es va produir una connexió immediata amb el llibre on la protagonista és una metgessa, en aquest cas una metgessa jove, que viu la professió en la Sudàfrica post apartheid. En aquest espai, gens idíl·lic, davant les dificultats que ella exposa, se la convida a “fer el que puguis”. Quan ella intenta alguna llibertat en aquest fer-el-que-puguis és rectificada amb una violència tan colpidora que fa mal al cos llegir-la. Una violència que la fa embogir i de la que surt amb repòs - que vol dir deixar que el temps actui sobre el cos - cura de la seva mare, veritat de les entranyes i un canvi radical de lleialtat.

La Laura Mercader en la seva presentació del Seminari ens recorda el que la Maria Zambrano diu de la confessió, és “abrirse a la vida que no implica acceptar la veritat sino acceder a ella, revelación de sus entrañas”. Potser puguin resultar senyals en aquest camí: fer servir les paraules amb cura, el més a prop possible del cos i del sentit; creure les dones, creure el que diuen i creure en la seva força; revisar les lleialtats que ens guien i ens lliguen, i valorar on dirigim i en quines condicions fem servir la força del nostre poder-fer.

Els textos d'aquest nº 57 de Duoda demanen veritat d'una manera colpidora i clara.